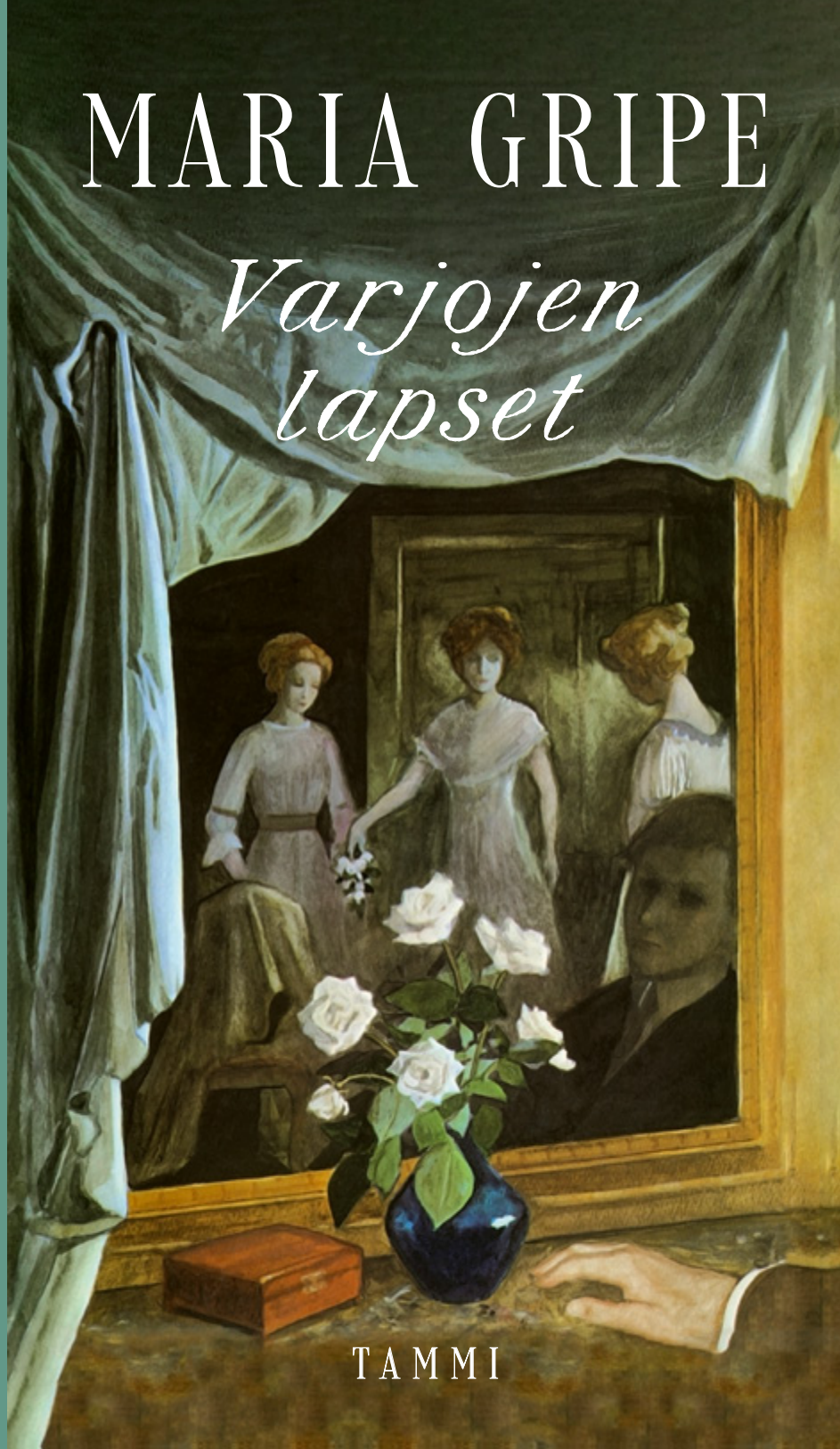

MARIA GRIPE

*Varjojen
lapset*

TAMMI

MARIA GRIPE

*Varjojen
lapset*

SUOMENTANUT EILA KIVIKK'ÄHO

TAMMI / HELSINKI

Alkuteos: *Skuggornas barn*

© Maria Gripe, 1986 / 2023

Kannen kuva: Harald Gripe 1986 / 2023

Graafinen suunnittelu: Laura Lyytinen

Suomenkielinen laitos © Tammi, 2023

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Teoksen on julkaissut ensimmäisen kerran suomeksi

Kustannusosakeyhtiö Tammi vuonna 1988.

Suomennos tarkistettu 2023 / Tammi.

ISBN 978-952-04-5234-6

Painettu EU:ssa.

1

– Hei sitten, äiti.

Hän käännähti epäröiden minuun päin ja sanoi:

– Berta, on se oikeastaan kumma että...

Käsitin, että hän oli huolissaan jostakin, mutta ei tiennyt, miten alkaa.

– Hei hei, äiti! sanoin uudestaan.

Minä en halunnut kuulla, mikä nyt oli niin kumma, mutta arvasin melkein, mitä hän ajatteli. Hän näytti kummastuneelta aina kun postiljooni kulki ohi tuomatta kirjettä minulle. Hän luuli minun odottelevan postia Rosengåvasta ja Carolinilta, mutta siinä hän kyllä erehtyi.

Minä olin vetänyt paksun viivan koko Rosengåvan yli. Sitä oli liian piinallista ajatella, enkä todellakaan voinut puhua siitä kenenkään kanssa.

– Se on sentään hyvä, kun sinä alat taas olla oma itsesi, Berta, kuulin ihmeekseni äidin sanovan.

Vaikka minä olin juuri nyt kaikkea muuta kuin oma itseni! Omasta mielestäni olin niin muuttunut kuin olla voi. Eikö hän huomannut sitä?

– Rosengåvasta tultuasi sinä olit niin onnettoman näköinen.

– Enkä ollut.

– Mikset sinä voi myöntää sitä?

Hän ojensi kättään, jotenkin vetoavasti.

– Berta kulta...

– Minä olin tietysti väsynyt. Mikä siinä niin ihmeellistä on?

– Ei se ollut vain väsymystä. Kyllä siinä jotain muutakin oli.

Tunsin hänen katsovan tutkivasti ja käänsin kasvoni pois päin, mutta ymmärsin häntä. He olivat olleet hyvin hienotunteisia, sekä isä että äiti. Varoneet utelemasta. Vasta nyt äiti kyseli tämänkin verran eikä pahemmin kärttänyt vastausta. Hän yritti peittää levottomuutensa, mikä kävi varmasti voimille, koska se oli vastoin hänen luontoaan. Olin sen verran kiitollinen, että soin hänelle hymyn ennen kuin livahdin ulos.

Rosengåvassa olin joutunut keskelle outoa maailmaa, joka oli kuin jonkun pätkähullun luomus, todellisuuden täysi vastakohta: meidän entinen sisäkömme, joka uskoi olevansa minun sisarpuoleni, oli pukeutunut siellä pojaksi ja esiintyi minun veljenäni! Rosengåva, epätodellinen kummituslinna, missä luonnoton äiti vaelsi kuin rauhaton sielu ja urkki salaa tietoja omista lapsistaan, jotka olivat vuosikausia surreet tätä emoaan, jota luultiin kuolleeksi.

Joten äiti oli tavallaan oikeassa. Minä olin Rosengåvasta tultuani takuulla sekä onneton että puolipökerryksissä.

En muista juuri mitään ensimmäisistä päivistä kotiinpaluun jälkeen.

En halunnut muuta kuin nukkua. Yötä päivää vain nukkua. Joka yö minä aivan rojahdin syvälle mustaan kuiluun, ja herääminen aamulla oli kampaailua pois sen nielusta. Se oli näännyttävää, viimeisetkin voimanrippeet hupenivat siihen, että ponnistelin edes hereille.

Sitten vielä toistui eräs uni. Tai pikemminkin näky, se tuli unen ja valveen rajamailta ja oli oimittuisen selkeä, melkein kuin totta.

Istun jonkin pöydän ääressä, pöydällä on joskus lamppu, joskus kynttilä, enkä tiedä olenko Rosengävassa vai meillä kotona. Huoneen laidoilla on pimeää. Vain kynttilän tai lampun valokehä näkyy.

Carolin on lähettyvillä. En tosin näe häntä, mutta tunnen hänen olevan läsnä. Hän on juuri sanonut jotakin, korvissani viipyy hänen äänensä sointi.

Sitten on hiljaista.

Pian sen jälkeen hän saapuu äänettömin askelin pimennosta, tulee pöydän luo ja kumartuu sen ylle, hänen kasvonsa lähestyvät lampun valokehässä, mutta hän ei katso minuun.

Hän sammuttaa valon muutta mutkitta ja lähtee huoneesta.

Kuulen askelten loittonevan ja jään yksin keskelle pimeää.

Ei hän sillä mitään pahaa tarkoittanut. Mutta noin hän aina teki. Sammutti valot huoneesta lähtiessään. Mitäpä minä valoilla tekisin, kun ei hän

ollut huoneessa? Siltä se joskus tuntui, vaikka käsitin, ettei hän tarkoittanut loukata minua.

Tällaista oli nimittäin tapahtunut todellisuudessa useammin kuin kerran, enkä minä silloin niin takertunut siihen. Mutta se palautui mieleen nyt, unessa, ja merkitsi paljon enemmän.

Muuten en juuri ajatellut Carolinia. En vaivannut päätäni edes Arildin ja Rosildan olemassaololla. Samoinhan kävi silloin, kun pistäydyin kotona Roland-veljeni päästessä ripille. Rosengåva häipyi mielestä. Päivä päivältä haipui ja oheni sekä linnan että sen asukkaiden muisto. En pystynyt palauttamaan mieleeni heidän kasvojaan, piirteet hämärtyivät, ja tapahtumien tannerta verhosi udunkaltaisesti epätodellisuuden tuntu.

Lopulta en yrittänytkään tallettaa heidän muistoaan, oli melkein helpotus huomata, miten he katosivat mielestä – he jotka kerran merkitsivät niin paljon! Kotiin lähtiessäni luulin surevani itseni hengiltä. Niin ei käynyt. Sen olisi pitänyt huolestuttaa minua, mutta ei, olin täysin tunteeeton.

Entä jos pohjimmiltani olinkin kylmä ja tunteeeton?

Miten muuten voi selittää sen, että kun ystävät olivat poissa silmistä, he saman tien lakkasivat olemasta?

En kaivannut ketään heistä. En ikävöinyt.

Sisimpäni oli aivan kylmä.

Muistan myös palelleeni kaiken aikaa. Se ei voinut johtua kylmyydestä, eihän meillä kotona kylmää ollut. Oli vasta elokuu, kesä ei ollut likimainkaan

lopussa. Aurinko paistoi melkein joka päivä, kaunis ja lämmin sää oli vakituinen puheenaihe.

Mutta minä pysyttelin neljän seinän sisällä ja palelin.

Käsivarret ja olkapäät palelivat kaikkein pahimmin. Se oli yhtä hytisemistä, ja minä haalin hartioilteni kaikki mahdolliset nutut ja hartiahuivit. He luulivat minun vilustuneen ja lämmittivät huoneeni uunia, ja minä kuljin edestakaisin uunin ja sängyn väliä.

Minulla oli kyllä omituinen olo silloinkin, kun edellisen kerran tulin Rosengåvasta pistäytymään täällä kotona, mutta se oli sentään paljon inhimillisempää, silloin en ollut näin kylmä ja kova. Olin tullut perheen turviin, tunsin tarvitsevani kotiväkeä, se oli aivan fyysinen tarve, ja minä herkesin hiukan lapselliseksi. Kotiväki oli hyväksynyt sen, ja me olimme nauttineet yhdessäolon suomasta turvallisuuden tunteesta.

Mutta nyt en kaivannut kotiväkeä. Kaikki tuntuivat olevan tiellä, en sietänyt nähdä ketään ja kartoin heitä parhaani mukaan.

Koulun alkaminen teki tilanteen tavallaan siedettävämmäksi. Sain verukkeen vetäytyä omiin oloihini, vain linnoittautua kirjojeni taakse.

Mutta itse asiassa suhduin kouluun yhtä kylmäkiskoisesti kuin kaikkeen muuhunkin, ja aluksi laiminlöin koulutöitä ihan kamalasti.

Pitemmän päälle tuo unissakävelijän tyyli ei käynyt päinsä. Eräs opettaja menetti kärsivällisyytensä. Minulta oli kysytty, ja minä vain istuin

poissaolevan näköisenä, kunnes lopulta mölätin jotakin ääliömäistä. Tein sen tahallani, osoittaakseni, miten siinä käy, jos minua häiritään enkä saa rauhassa hautoa sieluntuskaani. Kuulin itsekin, miten mahdoton olin, pelkkää itsesääliä ja kohtuuttomia vaatimuksia.

Opettaja kimpaantui.

– Nyt olen kyllästynyt, tätä tragediennea ei kestä kuunnella! Istu, Berta!

Ja hän kääntyi toisen tytön puoleen:

– Ehkä Birgitta pystyy vastaamaan järkevästi.

Se ojennus tepsi.

Hyvä puhe ei saanut aikaan sitä eikä tätä, minut sai järkiini vasta opettajan kipakka kiukunpurkaus ja oma häpeän tunteeni, kun käsitin käyttäytyneeni teennäisen diivan tavoin.

Tulin järkiini.

Kotona olin joskus tuittupäinen, mutta nyt pystyin ainakin pohtimaan, mistä kiukunpuuskat johtuivat. Jos itsehillintäni koulussa onnistui, niin miksi se kotona petti? Mihin minä oikein pyrin?

Hellyyttä ja ymmärtämystä minun ei tarvinnut kerjätä, sitä sain osakseni pyytämättäkin. Mikä siis oli syynä?

Ainakin olin loputtoman väsynyt.

Rosengåvassa en koskaan voinut olla oma itseni. Aina täytyi olla varuillaan. Koska Carolin oli valepuvussa ja oli olevinaan minun ”veljeni”, en minä voinut muuta kuin näytellä mukana, jotta en paljastaisi häntä. Siitä seurasi, että minun piti kaiken aikaa pettää ja narrata ihmisiä, jotka luottivat minuun.

Eikä kukaan jaksa sellaista pitemmän päälle. Jollei ole synnynnäinen näyttelijätär kuten Carolin. Näytteleminen oli hänelle ”henki ja elämä”, niin hän sanoi.

Ja häneltähän se kävi. Hän käsitti asiat nopeammin kuin minä, veti johtopäätökset hetkessä ja toimi siinä silmänräpäyksessä.

Mutta minulla oli hitaat reaktiot. Minä tajusin vasta jälkeenpäin, mitä oli tapahtunut, ja saatoin vielä silloinkin epäillä omien aistieni antamia todistuksia. Jokainen pikkuseikkakin vaati miettimistä, hankalammista asioista puhumattakaan.

Minun täytyi kerrata kokemukset mielessäni sekä ennen että jälkeenpäin. Vasta silloin ne tuntuivat todellisilta.

Mutta jos en saanut ajatella rauhassa, hämmennyin täysin.

Ja se se vasta väsytti.

Rosengåvassa minut vedettiin alinomaa tilanteisiin, joita en hallinnut, eikä silloin ollut koskaan mahdollisuutta ajatella kaikessa rauhassa.

Carolinia sellainen ei järkyttänyt, mutta minulle se oli piinaa.

Tavallaan me täydensimme toisiamme, Carolin ja minä – hänen nopeaälyisyytensä ja minun ”maltillisuuteni”, kuten hän sanoi. Hän lohdutteli minua sanoen, että minun maltistani oli hänelle apua ainakin yhtä paljon kuin hänen nopeista johtopäätöksistään minulle.

Mutta hänen oivalluksensa olivat eri luokkaa kuin minun.

Siitä seurasi, että vaikka joskus pelkäsin hänen hätiköivän, niin useimmiten tiesin voivani luottaa hänen reaktioihinsa. En toki aina. Toisinaan hän oli liian äkkinäinen, ja silloin en pysynyt mukana käännteissä vaan putosin vauhdista.

Olin varmaan aivan näännyksissä silloin, kun kotiuduin Rosengävasta. Ymmärrän sen nyt jälkeenpäin. Siksi olin niin piittaamaton.

Kun olin kylliksi levännyt, käsitin kyllä, että oli aika herätä todellisuuteen.

Mutta vastenmielistä se ensi alkuun oli. Väistelin ja keksin jos jonkinlaisia verukkeita, mutta paluuta ei ollut, minun täytyi vain ryhdistäytyä ja saada pitävä ote olemassaolosta.

Rosengävaa en kuitenkaan halunnut edes ajatella.

Minähän jouduin tavallaan pakenemaan sieltä, koska olin saanut vihiä salaisuuksista, joita ei ollut lupa tietää.

Kukaan linnan asukas ei tiennyt lähtöaikeistani, ei muut kuin Amalia, vanha lastenhoitaja, joka ei udellut mitään. Kerran aamuvarkaisella minä siis poistuin linnasta hyvästelemättä sen paremmin Carolina kuin Arildia tai Rosilda. Tapaaminen olisi ollut ylivoimaista.

Varsinkin kaksosten, Arildin ja Rosildan tapaminen. En olisi tohtinut katsoa heitä silmiin – koska se salaisuus oli tiedossani. Tosin minä tiesin, miten kohtalokasta kenties olisi, jos he saisivat ennen aikaan kuulla, ettei heidän kuolleeksi luultu äitinsä ollutkaan kuollut vaan elossa. Silti minusta tuntui

jonkinlaiselta petturuudelta, että minä olin saanut vihiä salaisuudesta, jonka selville saaminen olisi pikemminkin kuulunut heille.

Amalia oli pyytänyt, että kirjoittaisin Arildille ja Rosildalle heti kotiin tultuani. Ja tietysti minun pitäisi antaa jokin merkki olemassaolostani myös Carolinille, ”siskolleni”, kuten hän itse toivoi minun ajattelevan.

Hänen puheittensa mukaan meillä oli sama isä – siis minun isäni. Aikoinaan taisin toivoa, että asia olisi niin, että hän olisi minun isosiskoni, mutta se sai jäädä sikseen. Halusin unohtaa hänet joksikin aikaa.

Jos ajattelin häntä, jäivät kaikki muut varjoon. Jouduin kuin riippuvaisuussuhteeseen. Ja sitä en halunnut.

Enhän tätä nykyä edes tiennyt, voiko häneen luottaa. Epäluuloni saattoi tosin olla väärin häntä kohtaan, mutta minkäs sille voi. Carolin esitti niitä roolejaan aivan liian taitavasti. Rosengåvassa ei kukaan osannut epäillä mitään. Häntä pidettiin ilman muuta poikana, tai oikeastaan hauskanäköisenä nuorukaisena, johon Rosilda oli rakastunut ja Arild kiintynyt ystävyysyden sitein.

Hän nautti tilanteesta. Minä en.

Olin hyvilläni, kun pääsin irti siitä sotkusta.

Nyt piti vain saada kirjeet postiin.

Ensin luulin tietäväni, mitä kirjoittaisin, mutta kun yritin aloittaa, tuli kuin seinä eteen.

Aloitin kirjeen Carolinille pääsemättä alkua pitemmälle. Ei hän ollut niin tyhmä, että uskoisi

minun lähteneen tieheni muuten vain. Se ei ollut minun tapaistani. Tekosyyt hän äkkäisi heti.

Hän uskoisi, että mustasukkaisuus oli lähtöni oikea syy.

Minähän olin arvostellut hänen käytöstään Arildia ja Rosildaa kohtaan. Olin sanonut heidän ystäväyhtensä kehittyneen väärään suuntaan. Romanttisesta veikeilystä oli tullut liioittelevaa tunteilua. Etenkin hänen ystäväyhtensä Arildin kanssa alkoi olla hurmahenkistä. Varmasti Carolin sen huomasi, mutta jatkoi huoletonta leikittelyä yrittämättä hillitä liioittelua.

Välimme olivat siis olleet lähtöni edellä hieman kireät. Arvosteluni hän torjui syyttämällä minua mustasukkaiseksi. Hän oli ennenkin sanonut niin. Sitä sain kuulla heti, jos vähänkin puutuin hänen ja kaksosten kanssakäymiseen.

Oli siis samantekevää, mitä kirjoitin, mustasukkaisuudeksi hän kuitenkin tulkitsisi minun pakoni linnasta.

Päätin olla kirjoittamatta hänelle. Luulkoon mitä tahtoo. Tai kirjoittakoon hän ensin.

Mutta mikä pahinta, en saanut kokoon edes yhtä riviä myöskään Rosildalle. Ajatus takerteli. Rosildahan uskoi olevansa syyppää oman äitinsä kuolemaan ja oli jopa menettänyt puhekykynsä tämän syyllisyyden tunteen takia. Mutta äiti olikin elossa! Hän vain kieltäytyi näyttäytymästä lapsilleen! Tämän kaiken minä tiesin. Siksi jokainen sanani Rosildalle olisi ollut todenvastainen.

Entä Arild? Mahdotonta sekin. Ollakseni rehellinen häntä kohtaan minun olisi pitänyt kertoa sekä

hänen äidistään että Carolinista. Carolinin menettely olisi ollut kova kolaus eritoten hänelle.

Ei. Minä en voisi kirjoittaa kenellekään heistä tuntematta itseäni suureksi valehtelijaksi.

Sen sijaan kirjoitin kohteliaan ja muodollisen kirjeen Vera Torssonille. Mainitsin lähtöni syyksi äkkiä yllättäneen koti-ikävä, jota oli lietsunut etenkin se, että olin tuolloin tuntenut vointini huonoksi ja pelännyt joutuvani heidän vaivoikseen sairasvuoteeseen.

Lähtöni äkkinäisyyttä perustelin sillä, että en pidä jäähyväisistä. Se olikin totta. Olen aina kammonnut hyvästelyjä ja eron hetkiä.

Kirjeen lopussa pyysin Veraa kertomaan terveiseni kaikille – ketään mainitsematta ja ketään unohtamatta. Varoin mainitsemasta ”veljeäni” Carlia. Se saattoi näyttää oudolta, mutta minkäs teet.

Kirjeeni Veralle tuli valmiiksi hyvissä ajoin.

Vastausta siihen en odottanut enkä myöskään saanut.

2

Carolyn oli päättänyt päätöksensä, että tässä elämässä piti visusti varoa jäämästä alakynteen. Juuri sen virheen olin kuitenkin tehnyt koulussa viime aikoina. Olin ollut oikea vetelys ja nynny.

Mutta siihen tulisi muutos! Minä ottaisin vahingon takaisin! Ja niin teinkin. Keskityin toissani koulutyöhön.

Tuli kyllä mieleen, että Carolinin ansiota se oli. Ilman hänen tomeria mielipiteitään olisin kenties antanut asioiden jatkua omalla painollaan, nuollut vain haavani ja jättänyt kaiken heitteille.

Carolyn oli ilmeisesti vaikuttanut minuun tehokammin kuin luulinkaan. Yhtä mittaa löysin itsessäni piirteitä, joita minussa ei alun perin ollut – mutta jotka olivat tunnusomaisia Carolinille.

Ja pohjimmiltamme olimme kuitenkin niin erilaisia!

Käsittämätöntä!

Minä olin siis omaksunut vaikutteita häneltä, tiedostamatta.

Mutta myös tietoisesti!

Joissakin suhteissa olin suorastaan jäljitellyt häntä. Sitä paitsi olin oppinut häneltä paljon. Ja siitä olin kiitollinen.

En esimerkiksi antanut perheen palvelusväen passata itseäni tätä nykyä. Vaikka eihän siitä, ikävä kyllä, koitunut mitään arvonantoa vaan ennemmin-kin moitteita. Ei niinkään isän ja äidin taholta vaan Lovisalta ja Esteriltä. He suorastaan pahastuivat, kun halusin vaikka vain harjata itse omat kenkäni tai kun en odotellut, kunnes tarjotin tuotiin huoneeseeni, vaan kävin mieluummin itse hakemassa aamupalat keittiöstä.

He ottivat itseensä. Vaikka minä olisin kuinka selittänyt, ettei tämä ollut tähdätty heitä vastaan. Minä kieltäydyin heidän palveluksistaan yksin omaan itseni takia, vain siksi että – ja nyt huomaan lainaavani sanasta sanaan erästä Carolinin innoituksen hetkenä ilmaisemaa ajatusta: ”Mahtaa olla heikko itsetunto sellaisella, joka luulee ihmisarvonsa kohentuvan siitä, että voi teettää muilla sellaista, minkä tekemisen pitäisi olla jokaisen kunnia-asia!”

Ester ja Lovisa eivät käsittäneet sellaista ajatuksenkulkua. He vaihtoivat silmäyksiä ja pudistelivat päätään minun ymmärtämättömyydelleni. Tunsin heidän säälivän minua.

Mutta kuten jo sanoin, minuun ilmaantui Carolinin piirteitä kerta toisensa jälkeen.

Minä olin luullut olevani uskollinen luonne ja vakaa tunteissani, mutta sen sijaan huomasinkin itsessäni huikentelevaisuutta, josta en ennen tiennyt.

Se ilmeni luokkatoverien seurassa.

Mitään sydänystävää minulla ei ollut, mutta pari vähän tutumpaa luokkatoveria kyllä. Carolinin tultua taloon en ehtinyt tapaamaan heitä kovinkaan usein, mutta pidimme kuitenkin yhteyttä. Nyt kun Carolinia ei ollut, minä turvauduin heihin ja yritin puhaltaa henkeä vanhaan ystävyYTEEN.

Se sujui kuitenkin huonosti, eikä vika ollut heissä. He tulivat vastaan puolitiehen, mutta sen huomattuani minä menetin kaiken mielenkiintoni ja vetäydyin sivuun. He tuntuivat niin yhdentekeviltä. Jälkeen päin olen ymmärtänyt, mistä se johtui. Olin tiedostamattani verrannut heitä Caroliniin. Ja se rinnastus oli ylivoimainen kenelle tahansa. Mutta jos joku olisi silloin selittänyt asian näin, minä olisin väittänyt vastaan.

Oli sietämätöntä myöntää, että todella asetin Carolinin kaikkien muiden edelle. Kieltäydyin tajua-masta, missä määrin olin tunteenomaisesti sidok-sissa häneen.

Me olimme saaneet uuden saksanopettajan. Hän oli nuori, hauskanäköinen mies. Monet luokka-toverit rakastuivat häneen. Minä myös. Kunnes huomasin, että hänellä oli naurettava ääni. Siihen se loppui. Sen sijaan aloin haaveilla piirustuksen-opettajasta, josta kukaan ei välittänyt. Hän käytti samettibarettia ja näytti jännittävältä. Hän ei opet-tanut meidän luokallemme, joten ihastus pysyi etäi-senä ja kesti näin ollen kauemmin. Hänellä itsellään ei ollut tähän mitään osuutta. Lieneekö hän edes huomannut minua. En tuntenut mitään kaipausta,

kun sekin rakkaus lopahti. Se päättyi itsestään niin kuin oli alkanutkin.

Minä aloin nauttia tästä oikukkuudesta, joka oli aivan uutta minulle. Eikö vain ollutkin hienoa? Ehkäpä Carolinissa ja minussa oli enemmän yhteisiä piirteitä kuin olin luullut?

Samoihin aikoihin oli päätetty, että menisin rippikouluun ja kävisin sen kevääseen mennessä. Meidän oli määrä lukea uskonnonopettajan johdolla, ja aloitimme jo syyslukukaudella, ettei aika loppuisi kesken.

Minä en suhtautunut rippikouluun kovin vakavasti enkä odottanut sen jättävän mitään syvempiä jälkiä.

Me kävimme rippikoulua yhdessä rinnakkaisluokan kanssa. Sillä luokalla oli eräs minua vähän vanhempi tyttö, jota en tuntenut, mutta jonka olin pannut merkille matkan päästä. Hänen nimensä oli Ingeborg.

Vuosi sitten en olisi voinut kuvitellakaan joutuvani Ingeborgin kaltaisen tytön lähellekään. Hän ei ollut niitä, joiden seurassa joku Berta voisi näyttäytyä. Suuri upea perhonen ja pieni mantukimalainen.

Mutta kumma kyllä me ystävästyimme.

Ingeborg oli joka suhteessa Carolinin vastakohta. Heissä ei ollut mitään samaa, he olivat keskenään niin erilaisia kuin suinkin, totesin riemas-tuneena.

Ingeborg oli mietiskelevää tyyppiä. Sitä paitsi hän oli kaunis. Raikkaat kasvot ja säteilevät silmät, kullanhohtavat luonnonkiharat kutrit. Hän vaikutti

eteeriseltä, vaikka oli pitempi ja vahvempi kuin minä. Kaikki muut näyttivät kömpelöiltä hänen rinnallaan.

Olin aina ihailnut Ingeborgia matkan päästä. Sitä ei voinut välttää, kaikkihan häntä ihailivat. Mutta silloin olin ihailut vain hänen kaunista ulkokuortaan. Paremmiin tutustuessani huomasin, että kiintoisin oli hänen sielunsa. Se kuului kaiken lävitse. Hän on ainoa ihminen, jonka sielun uskon nähneeni. Sitä minä ensiksi hätkähdin, kun tutustuimme lähemmin. Hän uskaltaa näyttää sielunsa, minä ajattelin.

Muutoin en tiennyt hänestä paljoakaan, vain sen, että hän asui kaupungissa täysihoidossa sukulaistensa luona. Hän oli kotoisin aivan eri puolelta maata, jostakin pohjoisesta, missä hänen vanhempansa omistivat suuren kartanon. Häntä pidettiin rikkaana. Ingeborg oli pahnepohjimmainen, hänellä oli aikuisia sisaruksia, ja hänen vanhempansa olivat iäkkäitä. Hänet oli lähetetty asumaan muualle, jotta hän joutuisi tekemisiin myös nuorempien ihmisten kanssa, sukulaisperheeseen, joka sekään ei ollut kovin nuorta ikäluokkaa. Heidät nähtyäni minä vasta käsitin, miten ikäloppuja Ingeborgin omat vanhemmat olivat. Hän suhtautui heihin melkein kuin pyhimyksiin ja alensi ääntään aina heistä puhuessaan.

Ystävystyminen tapahtui hänen aloitteestaan.

Hän sanoi tarkkailleensa minua, kun välitunneilla juttelin luokkatoverieni kanssa tai esitin mielipiteitäni rippikoulussa. Hänestä meillä oli samanlainen

ajattelutapa, siksi hän toivoi meidän ystäväystyvän. Meillä oli samat korkeat ihanteet, ja hän vakuutti, että hänen vanhempansa pitäisivät minusta.

Tunsin todella olevani valittu.

Ingeborg oli myös musikaalinen, hän soitti viulua. Ei soitellut vaan soitti – sitä sanaa hän käytti. Ja hän todella harjoitteli muutaman tunnin päivässä. Varoin mainitsemasta omaa pianonsoittoa, kun hän kysyi, soitinko minäkin. Hän olisi saattanut pyytää minua säestämään, enkä minä uskaltanut ajatellakaan yhteissoittoa. Hänellä oli myös kaunis ääni, ja hän lauloi kuin enkeli.

Olin aluksi haluton tutustumaan. Ingeborg oli liiankin outolintu, kaunosielu, niin vakava, että tunsin oloni epävarmaksi. En tiennyt miten olla, hän tuntui joskus epäaidolta ja liioitellulta.

Mutta olin väärässä. Hän oli läpeensä aito, hänessä oli sekä huumorintajua että vakavuutta, ja hän paneutui koko sielullaan kaikkeen, mihin ryhtyi. Sen tajusin kuullessani koulussa hänen viulunsoittoa. Istuin lumoutuneena ja liikuttuneena, samalla hyvää mieltä hyreksien. Leikkimielinen ilmeni silloinkin, vaikka hän soitti aivan vakavissaan.

Hänen kaikissa edesottamuksissaan oli jotain sydämeenikäypää. Muistan erään kouluaiheen, jonka hän luetti minulla, koska se kuvasi hänen koti-seutuaan. Se ei ollut sinänsä merkillinen, mutta sain sydämentykytyksiä lukiessani sitä. Joka rivi uhkui rakkautta. Tuo kuulostanee liioittelulta, kun lisäksi, että siinä kerrottiin vain jostakin kasvienkeruumatkasta. Ingeborg oli pikkutyttönä tehnyt vanhem-

pineen sellaisen retken Norlannissa. Kaikesta näki, että hän oli rakastanut retkensä jokaista minuuttia, nauttinut joka hengenvedosta.

Kirjoitelman luettuani laskin aseeni. Meistä tuli ystävät.

Ingeborg oli syvästi ja aidosti uskonnollinen. Hänelle konfirmaatio oli merkityksellinen. Meillä kotona ei koskaan puhuttu uskonnosta. Voin empi-
mättä väittää, että olimme epäuskonnollinen perhe. Tosin äiti luki meidän kanssamme iltarukouksen, kun olimme pieniä, ja väitti lukevansa sen itsekin joka ilta. Mutta hänelle iltarukous oli jotain samantilaista kuin ripillepääsy, se vain ”kuului asiaan”, kuten hän sanoi.

– Mihin asiaan? kysyin kerran.

– Hyvään tapaan tietysti, sain vastaukseksi.

Enkä minä etukäteen osannut aavistaakaan, että rippikoulu saattaisi merkitä sen enempää kuin jokin muu, jota oli tapana tehdä vain siksi, että niin ”kuuluu tehdä”.

Mutta Ingeborg suhtautui konfirmaatioon hyvin vakavasti. Rippikoulun aikana hänen muutenkin herkkä omatuntonsa oli valpas, ja hän vaati itseltään ankaraa kieltäymystä, tutkisteli jokaista sanaansa ja tekoaan ja löysi mielensä pohjalta epäpuhtaita vaikuttimia, niin että hänestä tuntui syntiseltä melkein kaikki, mihin ikinä hän ryhtyi. Tai ainakin ”epäpuhtaalta”, kuten hän sanoi.

Minusta moinen itsensä kiusaaminen tuntui useinkin epäterveeltä, ja yritin saada häntä toisiin ajatuksiin. Mutta ennen pitkää kävikin niin, että hän

Berta on lähtenyt Rosengåvan linnasta ja jättänyt taakseen sen asukkaat ja arvoitukset. Rippikoulua käydessään hän saa uuden ystävän. Mutta kun Carolin yllättäen lähettää postikortin Pariisista, herää Bertan kiinnostus uudelleen. Hän huomaa haluavansa palata Rosengåvaan, jossa pakahduttavat salaisuudet ovat paljastumassa. Mitä tapahtuu ihmissuhteille, kun todellisuus astuu esiin?

Maria Gripe (1923–2007) oli kansainvälisesti tunnettu ruotsalainen lasten- ja nuortenkirjailija. Mystinen *Varjo*-romaanisarja julkaistiin suomeksi 1980-luvulla, ja se on vakiinnuttanut asemansa lukijoiden unohtumattomana suosikkina.

Kannen kuva: Harald Gripe
Kannen suunnittelu: Laura Lyytinen